

ONU GÖRMƏK ÜMİDİ CƏNNƏTƏ QALDI...

Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin MAXE hərbi qulluqçusu, Vətən müharibəsi şəhidi Taleh Səndəl oğlu İsmayilovun (26 noyabr 1986-cı il Lənkəran rayonu, Boladı kəndi - 4 noyabr 2020-ci il Şuşa) həyat yoldaşı Gülay İsmayilova ilə müsahibə

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Taleh 3 fevral 2013-cü ildə Məşhəd ziyarətinə getmişdi. İlk dəfə onda ayrı günlər yaşadığı. O zəng vuranda elə sevincli və xoşbəxt danışdı ki, sevincini izah etmək mümkün deyildi. Deyirdi ki, bura elə gözəldir ki, adam heç buradan qayıtmaq istəmir. Bütün günü Allaha ibadət edirik, adam elə rahatdır ki, necə gözəl hissidir, deyirmi? Uşaqlar böyüsün, səni də götürərəm bura, gəlib birlikdə ziyarət edərik...

Döyüş zamanı da eyni hiss -işğaldan azad olunan torpaqlara ayaq basanda o sevinc, o xoşbəxtlik bütün çətinlikləri Talehə unutturmuşdu... Bəlkə də hiss edirdi ki, şəhadətinə, Allahına yaxınlaşır, özünü daha çox ona görə xoşbəxt hiss edirdi. Allah üçün, vətəni üçün, ailəsi üçün döyüşdüynə görə, özünü bu yolda fəda etdiyinə görə çox qürurlanırdı. Əvvəlcədən bütün borclarını ödəmişdi, bir-cə can borcu qalırdı, onu da... Hətta xırda bir-iki borcu qalmışdı, onu da oktyabrın son günü mağazada döyüş vaxtı gedib borc sahibini tapmış, onları da ödəmişdi. Mənə telefonda sevinə-sevinə dedi ki, bütün borclarımı ödədim. Sıfır borcum var, sıfır. Taleh döyüşdə çox təhlükəli anlar yaşamışdı, mənə heç birini bildirməmişdi. Bu barədə sonralar eşitdim onun döyüş yoldaşlarının dilindən, şəkillərdən...

Bütün çətinliklərin, od-alovun içində olan bir insan necə gülə, sevinə bilirdi?! İlahi, möcüzədir. O ancaq şəhadət xəbəri ilə müjdələnlərdən ola bilirdi... Talehdən soruşanda ki yatarsanmı, deyirdi, nə yatmaq, yatmaqmi olar belə vaxtda? Amma ani yuxusunu alırdı, arada ağzından çıxırdı ki, qərribə yuxular görürəm. Nə gördüyünü deməyə vaxtı olmurdu... "Acsan?" deyər soruşanda, deyirdi, elə o sülardan içib doyuram... Yollarda onlara mülki əhali çörəkərası nəşə verirdi, o anlarda sevinirdi ki, onları düşünən var, dəyər verən var.- Bu düşüncə ona daha da güc verirdi, daha da irəli getmək həvəsini artırır ki, canı-qanı bahasına olsa da bu torpaqlar azad edilməlidir. Taleh ona güvənən insanların güvənini doğruldu. 39 gün dayanmadan qəhrəmanlıqla döyüşdü, bütün gücü ilə döyüşdü və hər dəfə işğaldan azad olunmuş torpaqlara ayaq basanda çox sevinirdi. Deyirdi ki, o müqəddəs tor-

paqlarımıza ilk ayaq basanlardanam. Cəbrayıl, Qubadlı rayonlarının ərazilərində olanda onunla danışanda Talehin sevincini ifadə etməyə sözlər aciz idi... Uşaqlarla da imkan olan kimi danışdı. Murada telefon istifadə etməyə icazə verməmişdik. Evdə bir telefonu vardı, döyüşlər zamanı bir gün tapşırı ki, o telefonu Muradaver, nömrə al, qoy telefona, onunla əlaqə qura bilim. Nömrəni aldıq, qoyduq, Murad ilk olaraq atasının nömrəsini həmin telefona qeyd etdi. İlk atasına zəng etdi. Taleh buna çox sevinmişdi. O da "oğlum" deyər nömrəni telefonuna qeyd etmişdi. Mənimlə danışib uşaqları soruşanda deyirdim, Murad uzaqdadır, ya da dostları ilə bir yerdədir... Murada da zəng vurardı. Bundan onun səbəbini soruşdum ki, axı sən mənədən uşaqları soruşdun, nədən narahatsan, niyə Murada zəng vurursan? Deyirdi, qoy oğlum qürurlansın, yoldaşlarının yanında sevinisin ki, atam mənə zəng vurur... Bunu Taleh dəfələrlə etmişdi və səbəbini yanındakılara da bildirmişdi ki, oğluma zəng vururam ki, qoy sevinisin ki, atam mənə zəng vurur... Bəlkə də ürəyinə dammışdı son günləri olduğu. Bir də bu ailədə heç vaxt ata-oğul arasında telefon zəngi olmayacaqdı. Ona görə uşaqlarına o zəngi də etdi. Həmişə deyirdi ki, həyatda heç vaxt heç nəyə həsəd aparmağa qoymaram sizi. Onu da sağlığında qoymadı ki, oğlu atadan gələn zəngə həsəd aparın... Övladının o arzusunu da qısa müddət də olsa, yerinə yetirdi.

- Şəhidimizin şəhadətə qovuşmasından necə xəbər tutdunuz?

-Talehlə biz çalışdığımız qədr tez-tez, lakin qısa danışıq zəngləri edirdik. İşlə əlaqəli döyüş bölgəsində daimi qalmırdı və o, döyüş xəttindən çıxanda telefonuna zəng çatırdı... İlk gündən deyirdim ki, zəng vuracağam, uyğun olmasa da heç olmasa dəstəyi as, bilim ki, yaşayarsan... O, dəstəyi asdıqdan sonra yığıb bir kəlmə deyirdi ki, yaxşıyam, narahat olma, yoldayam, işim var... Yəni heç vaxt mənə xəbərsiz qoymurdu. Telefona cavab verməyəndə necə narahat olduğumu yaxşı bilirdi. Bir döyüş bölgəsinə girəndə xəbər verirdi ki, o əraziyə girirəm, birdən zəng çatmasa, narahat olma... Bir də döyüşdən çıxanda deyirdi ki, narahat olma, hər şey yaxşıdır...

İlk dəfə Talehi itirmək qorxusunu 18 oktyabrda yaşadığı... Talehin həmişə döyüş bölgəsinə girib çıxması 3-4 saat çəkirdi, sonra ona zəng çatırdı. Həmin gün səhər bir dəfə danışdı, daha zəng çatmadı. Axşam oldu, zəng çatmadı. Həmin gecəni xatırlayanda pis oluram. Çox qorxdum, hər tərəfə, dost-tanışa xəbər salıb soruşdum ki, niyə Talehə zəng çatmır, bəlkə, başına nəşə gəlib? Çünki işini bilirdim ki, o, həmin ərazidə çox durmur, narahatlığım səbəbsiz deyildi... Çox yerdən xəbər aldım, bir kəs yaxşıdır, danışdıq, gördüm deməsə də pis xəbər yoxdur deyirdilər, bircə ümid o idi... Hətta sonda şəhidlər siyahısında adı yoxdur dedilər... 1 gün keçdi, günorta Talehə zəng çatdı. İlahi, onda necə sevindik? Tez bizə zəng vurdu, sonra dedi ki, narahat olmayın, getdiyim yerdə qalası olduq, rabitə əlaqəsi olmadığı üçün burada əlaqə qura bilmədim. Dedim ki, Ta-

leh, səsini eşitdim, bəsdir. Daha danışma. Bütün hər şeydən əlimi üzümüsdüm. Taleh yenə gülürdü. "Hər şey yaxşıdır, hələ sağam" -dedi. Amma hər vaxt hər şeyə hazır ol, belə etmə. Deyirdi ki, bax şəhid ailələrinə, onlar necədir, bax günlərlə danışa bilməyən ailələrə. Onlar necə dözürlər, sən də dözməlisən, öyrənməlisən, bacarmalısən... Və 3 noyabr Taleh səhər saat 09:47-də son dəfə zəng vurdu. Bu zəngin sonuncu olacağını haradan bilirdik. Həmişəki kimi rahat, gülə-gülə, şən danışdı. Gizli cümlələrlə başa saldı ki, Şuşa bizimdir, artıq o tərəflərdəyik. O, çox sevinirdi. Dedim, özündən muğayət ol. Taleh dedi, qabağa gedirik, zəng çatmasa, narahat olma... Və bu gedişi əbədi gediş imiş... Sağollaşdı, telefonu söndürdü. Həmin gün daha Talehə heç zəng çatmadı. Onun sözlərini düşünürdüm: "Qabağa gedirik, zəng çatmaz. Nə vaxt qayıdacağımızı bilmirik, narahat olma". Narahatlığım barədə heç kəsə heç nə bildirmədim. Düşündüm ki, yenə keçən dəfəki kimi gediblər, zəng çatmaması 1 gün çəkkər, yəqin. Noyabr ayının 4-ü olanda yenə zəng çatmayanda artıq çox narahat oldum. Günorta saatlarından sonra hiss edirdim ki, nəfəsim çatmır, boğuluram. Bəzi tanışlardan xəbər aldım, narahatlığımı görüb hərbiçi ailələri sakitləşdirirdi ki, zəng vuracaq, narahat olma. Axşama yaxın saat 5-6 arası Talehin telefonuna bir dəfə zəng çatdı, çox sevindim. Düşündüm ki, indi yığar mütləq. İkinci dəfə yığanda telefon məşğul idi. Tez zəngi kəsdim ki, bəlkə, Taleh mənə yığır. Yenə zəng etdim, ancaq zəng çatmadı. Bu, mənə çox narahat etdi. Ola bilməz axı, Talehə zəng çatsın, o kiməsə zəng vursun, ancaq mənə zəng vurmasın. Bilirdim ki, bu, qəti olmaz, mümkün deyil. Bilir ki, bir gündən danışmamışıq. Bilir ki, mən çox narahat olaram, uşaqlar narahat olar. Bilir axı?! Və o an elə bil daxilimdən bir tel qırıldı. Fikirləşdim ki, bəlkə, bu telefonu məşğul edən heç Taleh olmayıb. Taleh belə etməzdi... Və sonradan öyrəndim ki, həqiqətən də onda telefonu məşğul edən Taleh olmayıb. Həmin vaxt artıq Talehin şəhid ruhu başımızın üstündə, heç nədən xəbəri olmayan, onu gözləyən, onun zəng etməsi, sağ-salamat qayıtması üçün dua edən uşaqlarını, bizi izləyirmiş...

O gecəni heç yatmadım. Telefondan, hər tərəfdən şəhid xəbərləri eşidilirdi. Elə bilirdim, indi mənə də Talehin şəhid olma xəbərini deyəcəklər, ona görə də hər kəsdən, hər şeydən qaçırdım, danışmaq istəmədim... Noyabr ayının 4-ü günorta saat 12 radələrində Taleh şəhadətə yüksəlmiş. Bu xəbəri dost-tanışlar, hərbiçi yoldaşlar, ailələri bilirmiş və artıq bizə bu xəbəri necə deyəcəklərini düşünürmüşlər... Mən və uşaqlar dayanmadan Talehə zəng vurur, yazır, zəng vurmasını, telefonu açmasını gözləyirdik... Gecə çox rəfiqələrim mənə mesaj yazırdılar. Həyat yoldaşları döyüşdə olanlar yazırdı. Hətta Talehin şəhid olduğunu bilənlər də mənə mesaj yazırmışlar. Onların yazdığı mənə əsəbiləşdirirdi. Hətta bir yaxınım dedim, elə yazırlar mənə, elə bil Talehə nəşə olub, bu nədir axı... Hətta o qıza "Nəfəs ala bilmirəm, boğulu-

ram, heç görmədiyim qərribə ağrılar hiss edirəm. Nəfəsi də ağrı ilə alıb verirəm, üzümün dərisi ağrıyır. Qərribə ağrılardır. Bu nədir? Bircə Taleh zəng vursun, hər şey düzələcək" deyəndə qız bilmirmiş, necə desin ki, Gülay, sən ömür boyu bu ağrılar, bu acıqlarla qalacaqsan, Talehin səsini nəfəsini eşitmədən nəfəssiz qalacaqsan. Ancaq deyər bilməyib. Gecəni sabaha kimi yatmadım, yenə düşündüm, görəsən, Taleh bu dəqiqə haradadır? Başına nə iş gəlib? Acdımı, susuzdumu, yaralıdımı? Hər şey düşünürdüm. Hər şey... Bircə ölümü haqqında düşünmək istəmədim. O olmaz, ola bilməz deyirdim. Taleh bizə söz verib, o, sözünü həmişə tutub, tutacaq, bizi tək qoya bilməz...

Səhəri günü noyabr ayının 5-igünü artıq kəndimiz də şəhidini qarşılamğa hazırlaşmış. Hətta küçəmizə insanlar gəlib gedirmiş. Bizim bilmədiyimizi eşidib yaxına gələ bilmirmişlər... Bu dəfə dedim, yox, Taleh mənə hirsənsə də mən yenə onu axtarışa verəcəyəm. Yenə hamıya səs salaram, bu dəfə artıq vaxt çox keçib. Nəşə var. Yığıdım, yenə iş yoldaşının ailəsinə ki, yoldaşıyla danışsın, dost-tanışa səs salsın. Taleh yoxdur, daha dura bilmərəm... Qız da mənə sakitləşdirdi ki, narahat olma, indi yığıram. Başqa bir ailə tanışımızın ailəsinə də eyni sözləri dedim ki, Talehi axtarın. Dedi, Gülay, Taleh sənə nə deyirdi həmişə? Sən hərbiçi ailəsinə, hər an hər şeyə hazır olmalısən, övladlarınız var onlar üçün... Bu sözləri deyənlər artıq bilirmiş hər şeyi, sadəcə mən eşitmirdim, görmürdüm ki, bunlar açıq deyir hər şeyi və görmək istəmədim... Noyabr ayının 5-i günorta saat 12-yə qalmış statuslarda oxuyuram ki, kəndimizə iki şəhid gəlir. Soruşuram ki, kimdir? Deyirlər ki, biri Valehdir, digərini tanıyırdıq... Düşünürəm ki, yenə 2 ailənin çırağı söndü, pis oluram, ağlayıram. O anda istədim ki, tez Taleh zəng vursun, onunla danışım, şəhid olanları ondan soruşum, bəlkə, tanıyır, bəlkə, bilir və ona "iki ailə başsız qaldı, özünü qoru, bizi sənə yazı qoyma, bu acını yaşatma" kəlmələrini deyər bilim... Və ağıma gəlməzdi ki, o gələn şəhidlərin biri Valeh, biri isə Taleh imiş...

(Davamı var)

Sevinc NƏSİBOĞLU,
9-cu sinif şagirdi,
şair-publisist,
AJB üzvü